

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA TABIAT BILAN TANISHTIRISH ISHIGA METODIK RAHBARLIK

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

“Pedagogika” fakulteti Maktabgacha ta'lim

yo'nalishi 3 - bosqich talabalari

Omontirdiyeva Marjona Akrom qizi

Bobomurodova Bibirobiya Baxrom qizi

Annotatsiya. Maqolada Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida (MTT) bolalarni tabiat bilan tanishtirish ishiga metodik rahbarlik qilishning nazariy va amaliy asoslariga bag'ishlangan. Unda tarbiyachilarning ushbu yo'nalishdagi faoliyatini samarali boshqarish, kuzatish, tajriba-sinovlar va mehnat kabi asosiy metodlarni yosh xususiyatlariga mos holda qo'llashga doir yo'l-yo'riqlar tahlil qilingan. Metodik rahbarlikning rejalashtirish, tabiat burchagini tashkil etish va tarbiyachilar malakasini oshirish jarayonidagi muhim o'rni yoritilgan. Maqola tabiat bilan tanishtirish jarayoni sifatini oshirish orqali bolalarda ekologik madaniyat va tabiatga mehr-muhabbatni shakllantirish strategiyasini taklif etadi.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim, metodik rahbarlik, tabiat bilan tanishtirish, ekologik tarbiya, kuzatish, tabiat burchagi, tarbiyachi malakasi.

МЕТОДИЧЕСКОЕ РУКОВОДСТВО ПРИРОДООХРАННЫМ ВОСПИТЫВАНИЕМ В ДОШКОЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ.

Аннотация Статья посвящена теоретическим и практическим основам методического руководства работой по ознакомлению детей с природой в дошкольных образовательных учреждениях (ДОУ). В ней анализируются пути эффективного управления деятельностью воспитателей в данном направлении, применение основных методов — наблюдения, опытно-экспериментальной работы и труда — с учётом

возрастных особенностей детей. Раскрыта важная роль методического руководства в планировании, организации «уголка природы» и повышении квалификации воспитателей. Статья предлагает стратегию формирования у детей экологической культуры и любви к природе через повышение качества процесса ознакомления с природой.

Ключевые слова: дошкольное образование, методическое руководство, ознакомление с природой, экологическое воспитание, наблюдение, уголок природы, квалификация воспитателя.

METHODOLOGICAL MANAGEMENT OF NATURE

INTRODUCTION IN PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS.

Abstract The article is devoted to the theoretical and practical foundations of methodological guidance in introducing preschool children to nature within preschool educational institutions. It analyzes ways to effectively manage educators' activities in this field, as well as the application of key methods — observation, experimental work, and labor — according to children's age characteristics. The important role of methodological guidance in planning, organizing the “nature corner,” and improving teachers' qualifications is highlighted. The article proposes a strategy for developing children's ecological culture and love for nature by improving the quality of the nature introduction process.

Keywords: preschool education, methodological guidance, introduction to nature, ecological education, observation, nature corner, teacher qualification.

Kirish. XXI asrda ekologik muammolarning dolzarblashuvi munosabati bilan, bolalarni erta yoshdan tabiatga ongli munosabat ruhida tarbiyalash muhim ahamiyat kasb etadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari (MTT) bolada tabiatga qiziqish, mehr va ekologik madaniyat asoslarini shakllantiradigan birinchi ijtimoiy institutdir.

Biroq, bu yo'nalishdagi ishlarning samaradorligi bevosita metodik rahbarlikning sifati bilan bog'liq. Metodistning vazifasi shunchaki nazorat qilish

emas, balki tarbiyachilarni zamonaviy va yoshga mos metodlarni qo'llashga o'rgatish, ularning malakasini uzluksiz oshirishdan iborat.

Maqolaning maqsadi — MTTlarda tabiat bilan tanishtirish ishini tashkil etish va boshqarishga doir samarali metodik rahbarlik usullarini asoslash va amaliy yo'nalishlarini yoritish.

Asosiy qism. Metodik rahbarlikning nazariy asoslari

Metodik rahbarlik — bu tarbiyaviy jarayonning yuqori sifatini ta'minlashga qaratilgan, rejali, ilmiy asoslangan boshqaruv faoliyatidir. Tabiat bilan tanishtirish ishida u quyidagi prinsiplarga tayanadi:

* Ilmiylik va izchillik: O'rganilayotgan tabiat hodisalari ilmiy jihatdan to'g'ri bo'lishi va bolaning yoshiga mos, bosqichma-bosqich tizimda berilishi.

* Ko'rgazmalilik va amaliylik: Tabiat obyektlarini bevosita kuzatish va ular bilan amaliy ishlash (mehnat, tajriba) orqali bilimlarni mustahkamlash.

* Integrativ yondashuv: Tabiat bilan tanishtirishni nutq o'stirish, san'at (rasm chizish) va matematik tushunchalar bilan uyg'unlashtirish.

Metodik rahbarlik tarbiyachilarning yillik, mavsumiy va kunlik rejalarini "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi talablariga muvofiqlashtirishni ta'minlashi shart.

Tabiat bilan tanishtirishning samarali metodlari

Metodist tarbiyachilarga quyidagi metodlardan samarali foydalanishni o'rgatadi:

Kuzatish bolalarda tabiat hodisalariga qiziqish va tahlil qilish qobiliyatini rivojlantirish. Kuzatuvni maqsadli qilishni (faqat ko'rish emas, balki xulosa chiqarish) o'rgatish, uzoq muddatli kuzatuv kalendarini joriy etish. Amaliy (Tajriba) Tabiat qonuniyatlarini amaliyotda o'zlashtirish. Oddiy va xavfsiz tajribalarni (urug'ning o'sishi, suvning muzlashi) o'tkazish texnikasini tarbiyachilarga namoyish etish.

Mehnat tabiat obyektlariga g'amxo'rlik qilish va mas'uliyat hissini shakllantirish. Yoshga mos va navbatdagi mehnat topshiriqlarini to'g'ri taqsimlashni rejalashtirishga ko'maklashish.

Ogʻzaki badiiy adabiyot orqali tabiat haqida obrazli tasavvur yaratish. | Suhbat va hikoyalarni ekologik mazmun bilan boyitish, savollarni tanqidiy fikrlashga undaydigan qilib tuzish.

Tabiat burchagini tashkil etish va yuritishga metodik rahbarlik

Tabiat burchagi — bolalarni tabiat bilan doimiy va amaliy tanishtirish uchun eng muhim markazdir. Metodik rahbarlik ushbu burchakning ta'limiy qiymatini oshirishga qaratilgan bo'lishi kerak:

* Burchak tarkibini yoshga moslashtirish: Metodist kichik guruhlarda yorqin, katta guruhlarda parvarishi murakkabroq obyektlarni tanlashni ta'minlaydi.

* Mavsumiy dinamikani joriy etish: Burchakni faqat yopiq o'simliklar bilan cheklamasdan, yil fasllariga qarab o'zgaradigan materiallar (ko'chatlar, tabiiy materiallar, gerbariy) bilan boyitishni yo'lga qo'yish.

* Mehnat va kuzatuvni integratsiya qilish: Tarbiyachilarga bolalar tomonidan amalga oshirilgan parvarish (mehnat) natijasini kuzatish va qayd etish (kuzatuv kalendari) tizimini joriy etishga yordam berish.

Xulosa. MTTlarda tabiat bilan tanishtirish ishiga metodik rahbarlikning sifati bolalarda ekologik ong, tabiatga ongli munosabat va g'amxo'rlik hissini shakllantirishning bevosita kafolatidir.

* Uzviy malaka oshirish tizimi: Tarbiyachilar uchun tabiatshunoslik va ekologiya bo'yicha amaliy seminarlar ("master-klass"lar) tashkil etish.

* Amaliyotga yo'naltirilganlik: Nazariy mashg'ulotlardan ko'ra, amaliy tajribalar, sayrlar va uzoq muddatli loyihalarga ko'proq urg'u berish.

* Ota-onalar bilan hamkorlik: Tabiatni muhofaza qilish bo'yicha qo'shma tadbirlar o'tkazish orqali oilaviy ekologik madaniyatni mustahkamlash.

Samarali metodik rahbarlik bolalarni kelajakda tabiatga mas'uliyatli va ehtiyotkor fuqaro bo'lishga tayyorlash uchun mustahkam poydevor yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR :

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. (Yangi tahriri). Toshkent, 2020.

2. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi. Maktabgacha ta'lim sohasida. Toshkent, 2018.
3. Tog'aeva, G. S. Maktabgacha pedagogika. Toshkent: O'qituvchi, 2019.
4. Vinberg, N. A. O'quvchilarni tabiat bilan tanishtirish metodikasi. Moskva: Prosveshchenie, 1989.
5. Karimova, Z. N. Maktabgacha ta'limda ekologik tarbiyani shakllantirish muammolari.

